

Grupa organizacija civilnog društva koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda daje:

SAOPŠTENJE

Smrtni slučajevi u ustanovama socijalne zaštite nisu izolovani incidenti

Povodom nedavnih smrtnih slučajeva u Domu Trbunje kod Blaca i Domu u Tutinu, kao i povodom nešto ranijeg smrtnog slučaja u Ustanovi za smeštaj dece i omladine Sremčica ukazujemo da ovi **slučajevi smrti u ustanovama socijalne zaštite nisu izolovani**, već su samo obelodanjeni u javnosti.

Zabrinjavajuće je što je stopa mortaliteta u ustanovama za smeštaj osoba sa invaliditetom višestruko veća od stope mortaliteta ostale populacije. Zdravstvena zaštita osoba koje žive u ustanovama socijalne zaštite nije adekvatna, često su im uskraćeni neophodni medicinski tretmani, a ove osobe su izložene različitim oblicima i manifestacijama nasilja, zanemarivanja i zlostavljanja. Ovakav odnos državnih institucija prema osobama koje žive u ustanovama socijalne zaštite šalje poruku da su životi ovih ljudi manje vredni dok za njihov loš položaj i sistemsko kršenje ljudskih prava niko ne snosi odgovornost.

Posledice života u ustanovama socijalne zaštite su dalekosežne i veoma nepovoljne po korisnike i korisnice.

- Smeštanje u ustanovu često je **doživotno - 71% korisnika ustanova za odrasle i skoro 40% korisnika ustanova za decu umire u instituciji.**
- Život u instituciji karakterišu **segregacija i izolacija, depersonalizacija, nedostatak privatnosti**, rigidna rutina, neadekvatne mere zaštite od zanemarivanja i zlostavljanja, manjak razumevanja potreba korisnika i nejednako postupanje prema korisnicima u odnosu na stepen i vrstu poteškoća.
- Korisnici koji žive u institucijama izloženi su **prekomernoj upotrebi lekova i uskraćivanju neophodnih medicinskih tretmana**, kao i **upotrebi mehaničke fiksacije (vezivanja) i izolacije.**

Jedina stvarna zaštita prava osoba koje žive u ustanovama socijalne zaštite jeste njihov izlazak iz institucija i obezbeđivanje života u zajednici. **Institucije nisu okruženje u kojima je moguće obezbediti adekvatno poštovanje ljudskih prava korisnika.** Neophodna je **hitna deinstitutionalizacija** svih osoba koje žive u institucijama u Srbiji, ali imajući u vidu da je u pitanju proces koji traje određeno vreme, neophodno je bez

mdri.serbia@gmail.org
www.mdri-s.org

femplatz@gmail.com
www.femplatz.org

odlaganja preduzeti mere da se deci i odraslim osobama sa invaliditetom koji žive u ustanovama socijalne zaštite obezbedi puno poštovanje njihovih ljudskih prava, poštovanje privatnosti, ličnih želja i potreba, pre svega pružanjem adekvatne brige, zdravstvene zaštite, aktivnim uključivanjem u društvo, odnosno, "otvaranjem" ovih ustanova ka zajednici.

Zbog svega navedenog, pozivamo Vladu Republike Srbije, Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, Republičko javno tužilaštvo i druge nadležne državne organe:

- **da obaveste javnost o sprovedenim postupcima** u vezi sa svim smrtnim slučajevima u ustanovama socijalne zaštite;
- da osiguraju da osobe koje su odgovorne u ustanovama budu **adekvatno kažnjene, ukoliko se utvrde propusti u radu** koji su doveli do smrtnih slučajeva korisnika;
- da hitno postave pitanje položaja i prava osoba sa invaliditetom koje žive u institucijama na listu prioriteta i počnu sa rešavanjem nagomilanih problema u ovim ustanovama;
- da hitno **usvoje strateški dokument** za deinstitucionalizaciju;
- da izmene propise o **smeštaju u ustanovu socijalne zaštite i isključe mogućnost držanja ljudi u ustanovama protiv njihove volje.**

Takođe, pozivamo medije da redovno prate i izveštavaju o ovoj temi i tako doprinesu boljem razumevanju položaja osoba sa invaliditetom u ustanovama socijalne zaštite i efikasnijem rešavanju sistemskih teškoća u ostvarivanju njihovih prava.

Saopštenje podržali:

1. Inicijativa za prava osoba sa mentalnim invaliditetom MDRI-S
2. Udruženje građanki FemPlatz
3. Centar za prava deteta
4. Gayten –LGBT, Centar za promociju LGBTIQ prava
5. Astra – Akcija protiv trgovine ljudima
6. Beogradski centar za ljudska prava
7. YUCOM- Komitet pravnika za ljudska prava
8. Mreža SOS Vojvodina
9. Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Srbije
10. A11- Inicijativa za ekonomska i socijalna prava
11. ...Iz kruga Vojvodina
12. Udruženje žena Peščanik

mdri.serbia@gmail.com
www.mdri-s.org

femplatz@gmail.com
www.femplatz.org

13. Inicijativa za inkluziju VelikiMali
14. Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom Srbije (NOOIS)
15. Udruženje građana „RIME“
16. Udruženje za podršku osobama ometenim u razvoju „Naša Kuća“
17. ERA- Savez za jednaka prava LGBTI osoba na Zapadnom Balkanu i u Turskoj
18. Međunarodna mreža pomoći IAN
19. Ženski prostor
20. Autonomni ženski centar
21. Kuća rodnih znanja i politika
22. Ženska mirovna grupa- Pančevo
23. Ženski istraživački centar za edukaciju i komunikaciju
24. ...Iz kruga Beograd
25. Kreativno afirmativna organizacija Parnas
26. Civil Rights Defenders
27. Disability Rights International
28. Validity Foundation- Mental Disability Advocacy Centre
29. European Network on Independent Living- ENIL
30. People in Need

mdri.serbia@gmail.org
www.mdri-s.org

femplatz@gmail.com
www.femplatz.org